

ANALELE PUTNEI

XII

2016

2

SUMAR

CUVÂNT ÎNAINTE.....	5
SERGIU IOSIPESCU, Basarabia, de la Ștefan cel Mare la Petru Rareș. Interpretări pe marginea surselor	7
MONAH TIMOTEI TIRON, Mormântul arhimandritului Ghenadie Platenchi, egumen al Mănăstirii Putna (1826–1837).....	23
MARIUS DIACONESCU, Mobilizarea oastei maghiare în 1497 „in subsidium et tutelam wayvode Moldauiensis”	35
ALEXANDRU PÎNZAR, Câteva știri mărunte nefolosite, din izvoare străine, despre domnia lui Ștefan cel Mare.....	53
MONAH ALEXIE COJOCARU, Contribuții și îndreptări privind epitrahilul cu proroci de la Mănăstirea Putna, dăruit de Ștefan cel Mare și Bogdan al III-lea	61
NAGY PIENARU, Moldova lui Ștefan cel Mare în cronica persană <i>Opt Paradisuri</i> de Idris Bitlisi	95
IVAN BILIARSKY, MARIYANA TSIBRANSKA-KOSTOVA, <i>Contra varietatem pugna latissima</i> . Un recueil juridique moldave et son convoi (BAR Ms. sl. 636, XVI ^e siècle)	105
MIRCEA-CRISTIAN GHENGHEA, Ștefan cel Mare – simbol al moldovenismului în presa de factură comunistă din Republica Moldova. Studiu de caz: „Moldova Suverană” (2005–2009)	147
*	
FIȘIER BIBLIOGRAFIC (XI)	155
LISTA AUTORILOR	163
ABREVIERI	165

ANALELE PUTNEI

XII

2016

2

CONTENTS

FOREWORD	5
SERGIU IOSIPESCU, Bessarabia from Stephen the Great to Petru Rareș (1486–1546)	7
MONK TIMOTEI TIRON, The Grave of Archimandrite Ghenadie Plantenchi, Hegumen of Putna Monastery (1826–1837)	23
MARIUS DIACONESCU, The Mobilization of the Hungarian Army in 1497 “ <i>in subsidium et tutelam wayvode Moldauiensis</i> ”	35
ALEXANDRU PÎNZAR, Several Pieces of Unused Small News, from Foreign Sources, about the Reign of Stephen the Great	53
MONK ALEXIE COJOCARU, Contributions and Corrections Concerning the Epitrachelion with Prophets Donated by Stephen the Great and Bogdan III to Putna Monastery	61
NAGY PIENARU, Moldavia of Stephen the Great in the Persian Chronicle “Eight Paradises” of Idris Bitlisi	95
IVAN BILIARSKY, MARIYANA TSIBRANSKA-KOSTOVA, <i>Contra varietatem pugna latissima</i> . A Moldavian Juridical Collection and Its Convoy (BAR Ms. sl. 636, 16 th Century)	105
MIRCEA-CRISTIAN GHENGHEA, Stephen the Great – Symbol of <i>Moldovenism</i> in the Communist Press from Republic of Moldova. Case Study: “Moldova Suverană” (2005–2009)	147
*	
UPDATED BIBLIOGRAPHY (XI)	155
LIST OF AUTHORS	163
ABBREVIATIONS	165

CUVÂNT ÎNAINTE

Acest număr al revistei „Analele Putnei” adună, între copertele sale, studii recuperate. Majoritatea au fost citite la reuniunile organizate de Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” în anii trecuți, dar, din rațiuni felurite, nu au putut vedea lumina tiparului la momentul potrivit: Sergiu Iosipescu, *Moldova lui Ștefan cel Mare și Sfânt – câteva contribuții* („Colocviile Putnei”, XII, 2012) și *Basarabia de la Ștefan cel Mare la Petru Rareș* („Colocviile Putnei”, XIV, 2013)¹; Monah Timotei Tiron, *Un egumen al Putnei: Ghenadie Platenchi* („Colocviile Putnei”, XII, 2012)²; Marius Diaconescu, *Pe marginea unui izvor despre sprijinul militar al Ungariei pentru domnul Moldovei în jurul anului 1500* („Colocviile Putnei”, XV, 2014)³; Alexandru Pinzar, *Câteva știri mărunte nefolosite din izvoare străine privind domnia lui Ștefan cel Mare* („Colocviile Putnei”, XVI, 2015); Monah Alexie Cojocaru, *O broderie singulară în lumea ortodoxă. Epitrahilul Putna 34* („Colocviile Putnei”, XVI, 2015)⁴; Nagy Pienaru, *Moldova lui Ștefan cel Mare în cronica Opt Paradisuri de Idris Bitlisi* („Colocviile Putnei”, XVII, 2015); Ivan Biliarsky, *Un manuscris slave de Moldavie du XVIe siècle: contenu et contexte historique* („Colocviile Putnei”, XVII, 2015)⁵. Acestea li se adaugă un text care n-a fost prezentat în cadrul „Colocviilor”, dar care abordează un subiect de interes pentru direcțiile de cercetare urmate de Centru. Sumarul este completat de partea a XI-a a fișierului bibliografic, care înmănușează titluri de lucrări consacrate lui Ștefan cel Mare și vremii sale.

*

Activitatea Centrului de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” a fost marcată, în acest an, de organizarea celei de-a XVIII-a ediții a „Colocviilor Putnei” (20–23 iulie 2016). Prioritară a fost, ca și până acum, pregătirea pentru tipar a revistei „Analele Putnei”, din care s-au publicat cele două numere corespunzătoare tomului XI, 2015. În plan editorial, mai trebuie amintită apariția celei de-a doua ediții, revizuite și completate, a albumului *Sfânta Mănăstire Putna* (602 p.), precum și a volumului *Cercetări arheologice la Mănăstirea Putna*, II, 128 p.

REDACȚIA

¹ Cele două comunicări au fost unificate de autor și se publică aici sub un singur titlu.

² Se publică aici, cu un titlu modificat.

³ Se publică aici, cu un titlu modificat.

⁴ Se publică aici, cu un titlu modificat.

⁵ Se publică aici, sub numele a doi autori și cu un titlu modificat.

FIȘIER BIBLIOGRAFIC (XI)

V. A. ARTOMONOV, *Польско-Чешско-Венгерская Уния и Османская Империя на рубеже XV–XVI веков*, în vol. *In honorem Gheorghe Gonța. Țara Moldovei în contextul civilizației europene*, Materialele Simpozionului Internațional, noiembrie 2008, Chișinău, 2008, p. 225–245.

Sergiu BACALOV, *Ștefan cel Mare și localitatea Ștefan Vodă*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 167–170.

Paraschiva-Victoria BATARIUC, *Contribuții mărunte la istoria arhitecturii din ținuturile Suceava și Cernăuți (secolele XIV–XVIII)*, Suceava, 2011, 184 p.

Vladimir BEȘLEAGĂ, *Ștefan cel Mare într-o cronică germană din secolul XVI*, în „Contrafort”, XI, 2004, 5–6 (115–116), p. 16–18.

Oliviu BOLDURA, *Intervenția de conservare-restaurare, o etapă pentru conservarea în timp a picturilor murale de la biserica Mănăstirii Voroneț*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 199–214.

Liviu BRĂTULEANU, *Biserica Mănăstirii Neamț, monumentum princeps al Moldovei*, în *Monumentul*, X, vol. 2, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a X-a, Iași, 2008, volum coordonat de Sorin Iftimi, Aurica Ichim și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, 2009, p. 49–78.

Idem, *Biserica Mănăstirii Neamț, monumentum princeps al Moldovei*, în *Monumentul*, XI, partea 1, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a XI-a, Iași, 2009, volum coordonat de Mircea Ciubotaru, Lucian-Valeriu Lefter, Aurica Ichim și Sorin Iftimi, Iași, 2010, p. 189–236.

Idem, *Putna, prestigiu și model arhitectural*, în *Monumentul*, XII, partea a 2-a, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a XII-a, Iași-Chișinău, 2010, volum coordonat de Lucian-Valeriu Lefter, Aurica Ichim și Sorin Iftimi, Iași, 2011, p. 145–161.

Lucia BUNESCU, *Ștefan cel Mare văzut de Mihail Sadoveanu*, în „Metaliteratura”, 10, 2004, p. 147–150.

Leonid CEMORTAN, *Chipul lui Ștefan cel Mare pe scena teatrală*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 154–157.

Eugen CERNENCHI, *Aspecte privind relațiile moldo-ruse la începutul secolului XVI*, în vol. *In honorem Gheorghe Gonța. Țara Moldovei în contextul civilizației europene*, Materialele Simpozionului Internațional, noiembrie 2008, Chișinău, 2008, p. 246–258.

Idem, *Diplomația moldovenească în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 34–39.

Idem, *Un incident diplomatic moldo-rus în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în **RIM**, 2008, 2 (74), p. 38–48.

Ion CHIRTOAGĂ, *Căderea Chilie și a Cetății Albe în 1484. Unele precizări*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 20–24.

Idem, *Evoluția situației administrative și etnodemografice în stânga Nistrului (secolele XIV–XVIII)*, în vol. *In honorem Gheorghe Gonța. Țara Moldovei în contextul civilizației europene*, Materialele Simpozionului Internațional, noiembrie 2008, Chișinău, 2008, p. 405–421.

Vasile CHISELIȚĂ, *Oratoriul dramatic Ștefan cel Mare și Sfânt de Teodor Zgureanu*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 161–164.

Pavel COCÂRLĂ, *Unele considerații privind dregătorii târgurilor Țării Moldovei în secolul al XV-lea – prima jumătate a secolului al XVII-lea*, în vol. *In honorem Gheorghe Gonța. Țara Moldovei în contextul civilizației europene*, Materialele Simpozionului Internațional, noiembrie 2008, Chișinău, 2008, p. 384–404.

Adrian COJOCARU, *Unele considerente privind alianța dinastică a lui Ștefan cel Mare cu principii de Mangop*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 54–55.

Irina CONDREA, *Efectele stilistice și rolul textual al blestemelor în documentele din epoca lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 93–97.

Aurelia CORNEȚCHI, *Expoziție de excepție: Stindardul liturgic al lui Ștefan cel Mare*, în „Akademos”, 2011, 3 (22), p. 113–116.

Ovidiu CRISTEA, *«Ami de l’ami et ennemi de l’ennemi»: la collaboration militaire moldo-ottomane pendant le règne d’Étienne le Grand*, în **MEMS**, III, 2011, p. 87–104.

Iлона CZAMAŃSKA, *Ștefan cel Mare și Polonia*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 39–45.

Vasile M. DEMCIUC, *Viața Sf. Ioan cel Nou de la Suceava în programele iconografice ale bisericilor din Moldova*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 151–162.

Demir DRAGNEV, *Zona de apărare din ținuturile de est („de margine”) ale Moldovei*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 16–20.

Idem, Igor CAȘU, Emil DRAGNEV, Virgil PÂSLARIUC, *Ștefan cel Mare și Sfânt în contextul epocii sale și al posterității*, Chișinău, 2004, 208 p.

Emil DRAGNEV, „*Cavalcada*” de la Pătrăuți. *Noi contribuții*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 56–69.

Gabriela DUDA, *Étienne le Grand: réalité historique et mythe national*, în „*Buletinul Universității Petrol-Gaze din Ploiești*”, *Seria Filologie*, LX, 2008, 2 B, p. 37–44.

Andrei EȘANU, Valentina EȘANU, *Ascendența și familia lui Luca Arbure în lumina unor izvoare inedite*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 92–120.

Idem, *Legenda a IV-a din „O samă de cuvinte” de Ion Neculce. O nouă tâlcuire*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 143–147.

Idem, *Mănăstirea Voroneț. Istorie. Cultură. Spiritualitate*, Chișinău, 2010, 384 p.

Idem, *Noi informații privind familia vistiernicului Ignatie Iuga*, în vol. *In honorem Gheorghe Gonța. Țara Moldovei în contextul civilizației europene*, *Materialele Simpozionului Internațional*, noiembrie 2008, Chișinău, 2008, p. 199–204.

Idem, *Pomelnicul Mănăstirii Voroneț – important izvor de istorie a ctitoriei lui Ștefan cel Mare și Sfânt*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 59–80.

Andronikos FALANGAS, *Présences grecques dans les Pays Roumains (XIVe–XVIe siècles). Le témoignage des sources narratives roumaines*, București, 2009, 336 p. + il.

Victoria FEDORENCO, *Chipul lui Ștefan cel Mare în dramaturgia istorică românească din secolul al XIX-lea*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 158–161.

Alina FELEA, *De ce Ștefan cel Mare a fost numit Sfânt*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 85–89.

Nicolae FUȘTEI, *Întâlnirea lui Ștefan cel Mare cu Daniil Sisastrul după lupta de la Războieni*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 83–84.

Smaranda GĂLEA, *Reabilitarea, valorificarea și restaurarea unor vestigii arheologice din complexul Mănăstirii Tazlău (comuna Tazlău, județul Neamț)*, în

Monumentul, X, vol. 2, Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”, ediția a X-a, Iași, 2008, volum coordonat de Sorin Iftimi, Aurica Ichim și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, 2009, p. 571–596.

Victor GHILAȘ, *Structuri sonore în cântecul tradițional despre Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 147–152.

Vlad GHIMPU, *Ștefan cel Mare și Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului de la Căpriana*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 69–74.

Gheorghe GONȚA, *Ștefan cel Mare – renumit om politic, militar și diplomat de dimensiune europeană*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 8–16.

Ștefan S. GOROVEI, *Stema lui Ștefan cel Mare. Observații, interpretări, explicații*, în vol. ***Polychronion***. Profesorului Nicolae-Șerban Tanașoca la 70 de ani, coordonare Lia Brad Chisacof, Cătălina Vătășescu, București, 2012, p. 243–262.

Ion GUMENĂI, *Primele atestări documentare ale localităților din nordul spațiului pruto-nistrean din perioada lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 126–128.

Ioan IOSEP, *Braniștile – forme de utilizare a terenului în perioada medievală. Studiu de caz – braniștea Mănăstirii Voroneț*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 141–148.

Gabriela IOV, *Ștefan cel Mare și Sfânt – „Athleta Christi”*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 91–93.

Ioan ISTUDOR, *Biserica Mănăstirii Voroneț. Retrospectivă asupra cercetărilor privind materialele și tehnica picturilor murale*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 215–233.

Lucian-Valeriu LEFTER, *Boldur, mare vornic al lui Ștefan cel Mare. Întregiri genealogice*, în „Carpica”, XXXIX, 2010, p. 122–126.

Iurie LIȘMAN, *Elemente de îmbrăcăminte militară din perioada lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 119–123.

Vasile MALCOCI, *Sculptura în piatră din epoca lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 81–82.

Șerban V. MARIN, *Moldavia and Wallachia in Marino Sanudo's Diaries (II: 1501–1508)*, în **RA**, LXXXVIII, 2011, 2, p. 163–187.

O. MARINCAȘ, M. PASCAL, J. WEBER, C. SOLOMONEA, *Deteriorarea pigmentului roșu cinabru din pictura murală a bisericii „Sfântul Nicolae” Popăuți-Botoșani*, în *Monumentul*, X, vol. 2, Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”, ediția a X-a, Iași, 2008, volum coordonat de Sorin Iftimi, Aurica Ichim și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, 2009, p. 505–514.

Nikolaos A. MERTZIMEKIS, *Περί των κτητόρων του πύργου του αρσανά της αγιορειτικής μονής Ζωγράφου*, în „Βυζαντινά”, 20, 1999, p. 331–341.

Idem, *За няколко дарителски надписа от XV век на Молдавския воевода Стефан VI Велики в Светогорските манастири „Св. Григорий” и „Зограф”*, în vol. *Studia protobulgarica et mediaevalia europensia. Материали от юбилейната научна конференция в чест на 100-годишнината на чл.-кор. проф. д-р Веселин Бешевлиев, Велико Търново, 12–15.V.2000 г.*, Sofia, 2003, p. 358–364.

Vlad MISCHEVCA, *Sfântul Ștefan cel Mare și Muntele Athos*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 97–107.

Olimpia MITRIC, *Reconstituirea zestrei de valori bibliofile a Mănăstirii Voroneț, la 520 de ani de la fondare*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 244–269.

Manole NEAGOE, *Ștefan cel Mare și Sfânt, domn al Moldovei (1457–1504)*, indice general de Alexandrina IONIȚĂ, Iași, 2010, 382 p.

Paul Daniel NEDELOIU, *Noi precizări cu privire la identitatea și familia lui Stanciul, pârcălab de Cetatea Albă*, în *AȘUI, Istorie*, LVI–LVIII, 2010–2012, p. 173–181.

Alexandru NICHITICI, *Un fragment din Letopiseșul moldovenesc necunoscut. (Pagini noi din viața domnitorului Moldovei Ștefan cel Mare)*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 152–153.

Dumitru OLĂRESCU, *Ștefan cel Mare: ipostaze cinematografice*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 164–167.

Pavel PARASCA, *Sugestii noi privind aliații externi ai lui Ștefan cel Mare în vremea dobândirii și afirmării domniei sale*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 27–34.

Emilia PAVEL, *Pasărea, motiv decorativ pe mormântul Mariei de Mangop de la Putna*, în *AMEM*, IV, 2004, p. 223–234.

Raisa PAVLENCO, *Unele aspecte noi în dosarul logofătului Mihail (Mihu)*, în vol. *In honorem Gheorghe Gonța. Țara Moldovei în contextul*

civilizației europene, Materialele Simpozionului Internațional, noiembrie 2008, Chișinău, 2008, p. 205–224.

Valentina PELIN, *Relatări despre Ștefan cel Mare în Pomelnicul de la Voroneț*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 79–81.

Liviu PILAT, *Conceptul de „poartă a Creștinătății” în retorica voievozilor Moldovei (1475–1538)*, în vol. *Ideologii politice și reprezentări ale puterii în Europa*, studii reunite de Alexandru-Florin Platon, Bogdan-Petru Maleon, Liviu Pilat, Iași, 2009, p. 139–174.

Idem, *Vizita patriarhului de Constantinopol Ioachim I în Moldova*, în vol. *Contribuții privitoare la istoria relațiilor dintre Țările Române și Biserica răsăritene în secolele XIV–XIX*, editat de Petronel Zahariuc, Iași, 2009, p. 75–80.

Sorin PÎNZARIU, Vasile CONSTANTIN, *Relațiile de politică externă ale Moldovei din timpul domniei lui Ștefan cel Mare (1457–1504) cu marile puteri vecine (Imperiul Otoman, Polonia și Ungaria), Veneția și Statul papal*, în „Buletinul Universității Naționale de Apărare «Carol I»”, 4, 2011, p. 300–309.

Monahia Gabriela PLATON, *Memoria documentelor*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 121–140.

Virgil POLIZU, *Principiul Voronețului*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 189–198.

Angela POPOVICI, *Politica funciară a lui Ștefan cel Mare în ținuturile de răsărit ale Moldovei*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 124–126.

Gheorghe POSTICĂ, *Cetatea Orheiului în strategia lui Ștefan cel Mare*, în „Tyragetia”, s.n., I (XVI), 2007, 2, p. 9–16.

Idem, *Vestigii arheologice din perioada lui Ștefan cel Mare la Orheiul Vechi*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 111–114.

Ion PREAȘCĂ, *Ștefan cel Mare și istoriografia sovietică moldovenească din primii ani postbelici (1945–1961)*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 170–172.

Andrei PROHIN, *Moartea lui Ștefan cel Mare și semnele vremii*, în AMEM, XI, 2011, p. 293–302.

Nicolae RĂILEANU, Mihail ONILĂ, *Precizări privind lupta de la Lipnic*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 24–27.

Constantin REZACHEVICI, *Cronica Moldovei de la Cracovia. Secolul XIII – începutul secolului XVII. Textul inedit al unui autor polon anonim*, studiu introductiv, ediție, note și bibliografie de Constantin Rezachevici, București, 2006, 238 p. + 37 facsimile.

Idem, *Dimensiunea dinastică a politicii externe a lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 45–49.

Alexandru ROMAN, *Activitatea administrativă a domnitorului Ștefan cel Mare*, II, în „Administrarea Publică”, 2004, 3 (43), p. 123–129.

Idem, *Rolul reformelor lui Ștefan cel Mare în consolidarea administrativă a statului moldovenesc*, I, în „Administrarea Publică”, 2009, 1 (61), p. 14–22; *ibidem*, II, în „Administrarea Publică”, 2009, 2 (62), p. 16–24; *ibidem*, III, în „Administrarea Publică”, 2009, 3–4 (63–64), p. 38–44.

Mihail ROTARU, *Trăsăturile caracteristice ale dreptului în epoca lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Referate și comunicări, p. 140–142.

Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008, carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2009, 286 p.

Alexandru SIMON, *Populație și cruciadă în Moldova: primăvara anului 1475*, în **AII**X, XLVII, 2010, p. 143–148.

Idem, *Să nu ucizi o pasăre cântătoare: soarta unui **fortissimus rei Christiane athleta** în ochii Veneției*, în vol. *Pe urmele trecutului. Profesorului Nicolae Edroiu la 70 de ani*, coordonatori Susana Andea, Ioan-Aurel Pop, secretar de redacție Alexandru Simon, Cluj-Napoca, 2009, p. 159–170.

Idem, *The **Valachi** in the Relations Between the Hungarian Kingdom and the Ottoman Empire in the Early 1490s*, în **RA**, LXXXVIII, 2011, 2, p. 79–83.

Tereza SINIGALIA, *De la „Jertfa lui Avraam” la „Viziunea Sf. Petru din Alexandria”*. Programul iconografic al proscomidarului de la Voroneț la Sucevița, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 149–150.

Eadem, *Vechi autori și bisericile Bucovinei – încercare de recuperare a unui monument*, în *Monumentul*, X, vol. 2, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a X-a, Iași, 2008, volum coordonat de Sorin Iftimi, Aurica Ichim și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, 2009, p. 31–48.

Carmen-Cecilia SOLOMONEA, *Pictura murală a bisericii „Sfântul Gheorghe” Hârlău. Aspecte preliminare*, în *Monumentul*, XI, partea a 2-a, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a XI-a, Iași, 2009, volum coordonat de Mircea Ciubotaru, Lucian-Valeriu Lefter, Aurica Ichim și Sorin Iftimi, Iași, 2010, p. 603–613.

Eadem, Alina BUDIANU, *Biserica „Sfântul Nicolae” Dorohoi – efectele acțiunii factorilor biotici și abiotici la pictura murală*, în *Monumentul*, X, vol. 2, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a X-a, Iași, 2008, volum coordonat de Sorin Iftimi, Aurica Ichim și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, 2009, p. 491–504.

Elvira SOROHAN, *Imaginea lui Ștefan cel Mare restituită de un „cronicar întârziat”*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 85–91.

Larisa SVETLICINAIA, *Documente false emise din numele lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 131–139.

Maria Magdalena SZÉKELY, *„Am mers împotriva dușmanilor Creștinătății”*. *Concepția despre război în discursul politic al lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ideologii politice și reprezentări ale puterii în Europa*, studii reunite de Alexandru-Florin Platon, Bogdan-Petru Maleon, Liviu Pilat, Iași, 2009, p. 119–138.

Mariana ȘLAPAC, *Ștefan cel Mare și Cetatea Nouă de lângă Roman*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 74–78.

Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări, coordonatori Demir Dragnev, Ion Chirtoagă, Chișinău, 2005, 172 p. + il.

Sergiu TABUNCIC, *Contribuții la cunoașterea meșteșugurilor în satele din partea de răsărit a Țării Moldovei în epoca lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 114–119.

Ion TENTIUC, Vasile VASILOS, *Ștefan cel Mare și opoziția boierească*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 128–130.

Răzvan THEODORESCU, *„Această poartă a Creștinătății”*, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț, 520 de ani. 25 mai – 14 septembrie 2008*, p. 81–84.

Ion ȚURCANU, *Impactul credinței asupra politicii externe a lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 90–91.

Lilia ZABOLOTNAIA, *Relațiile dinastice moldo-polone în perioada domniei lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 50–53.

Angela ZUBCO, *Contribuția lui Ștefan cel Mare la susținerea Muntelui Athos*, în vol. *Ștefan cel Mare, personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate). Referate și comunicări*, p. 108–110.

(Maria Magdalena Székely)